

URTX

E L CANTIRER DE VERDÚ **A L'EDAT MODERNA**

Miquel Àngel Farré i Targa

EL CANTIRER DE VERDÚ

A L'EDAT MODERNA

Miquel Àngel Farré i Targa
Tècnic Arxiver

L'objectiu del present article és donar a conèixer l'ofici de cantirer i les seves formes d'organització a l'edat moderna en el moment que es produeix un canvi que regenera la seva activitat professional. Aquest procés s'inicia a començaments del segle XVII i es va desenvolupant en el decurs de la centúria. Sobre la base de dos documents s'intentarà establir el marc de treball de l'ofici de cantirer en aquest període. El primer document es refereix a la institució de la confraria de Sant Hipòlit i el segon reflecteix el contracte de venda o arrendament de l'obra que faran els cantirers durant quatre anys. Tot això es complementarà amb informacions extretes del cadastre de 1716.

Des de l'edat mitjana els diferents oficis s'anaven estructurant sota la protecció de les confraries. Aquestes eren associacions de persones generalment laiques sota un patronatge religiós i unides per un fi pietós, benèfic o d'ajut mutu entre els integrants d'un mateix ofici o professió. A Verdú, l'any 1604, s'institueix la confraria de Sant Ramon de Penyafort que abraça diferents membres de l'activitat econòmica de la vila. Un any després, els cantirers es desvinculen i instauren la confraria de Sant Hipòlit. La seva finalitat era la protecció i regulació de l'ofici a partir de l'establiment d'una primera sèrie d'ordinacions, l'incompliment de les quals es castiga amb sancions o bans que revertien sobre la mateixa confraria.

Bàsicament, eren les següents:

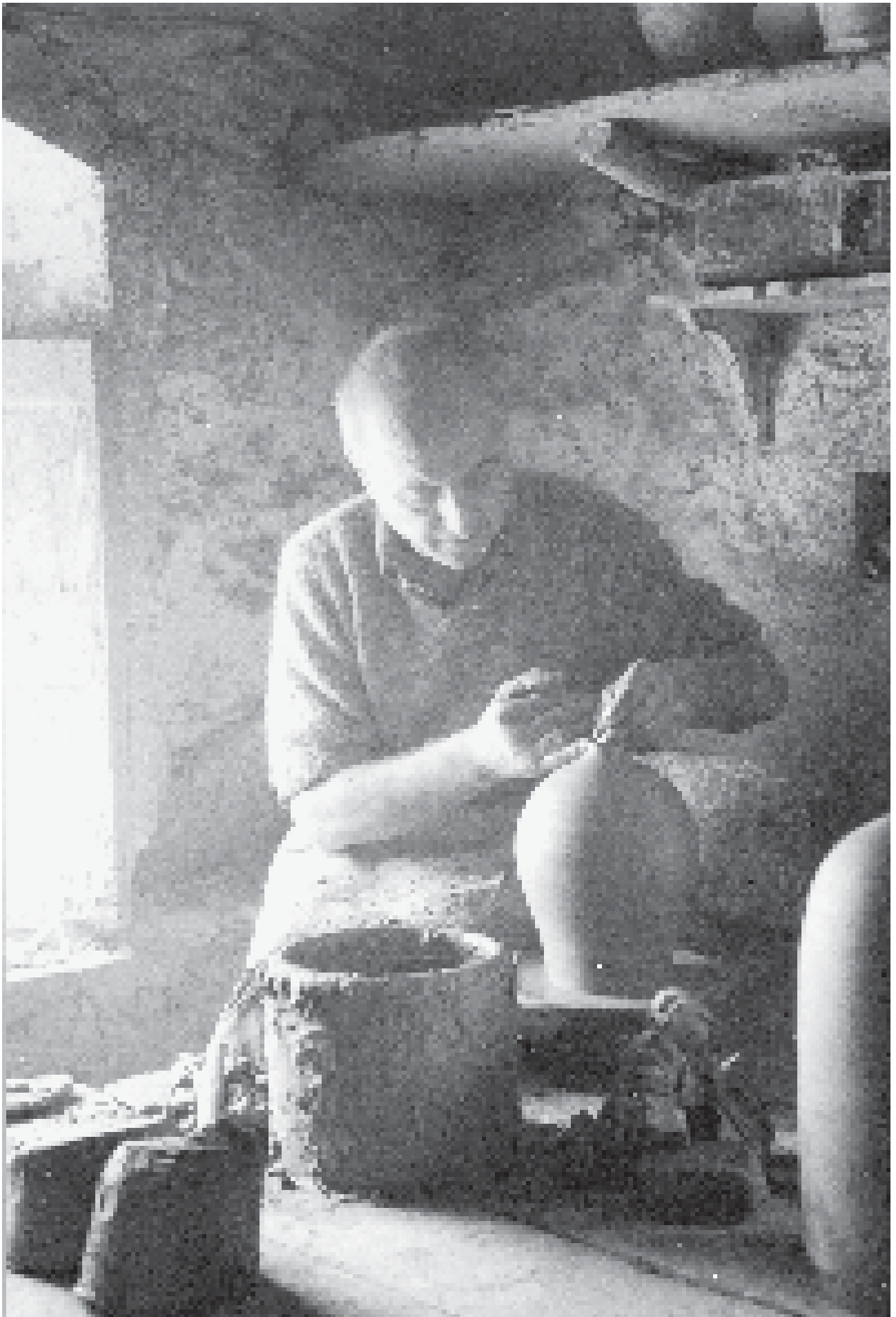
- Establir com a festiu el 13 d'agost, dia de Sant Hipòlit, amb la celebració religiosa corresponent.
- Prohibir fer forn a qualsevol persona aliena a la confraria.
- Prohibir vendre càntirs negres a ningú que no fos de l'ofici.

- Ajudar als altres membres de la confraria en cas de malaltia o necessitat.

En el segon document, datat l'any 1669, es posen de manifest unes noves regles de funcionament. Neixen a partir dels pactes i condicions establertes en el contracte de venda o arrendament de l'obra que faran els cantirers en un termini de quatre anys. Evidentment, tot aquest conjunt de disposicions determinarà el tarannà de l'ofici en aquest període, alterant diferents aspectes de la vida laboral del cantirer:

- S'estableix un calendari de treball que obliga a parar els mesos de desembre, gener i febrer.
- Es distribueix el nombre de fornades entre els mestres cantirers.
- S'estableixen els terminis per a tenir l'obra feta, cuïta i entregada.
- Es determinen les obligacions dels cantirers:
 - mantenir els terrers en bones condicions.
 - fer l'obra demanada segons el costum del temps.
 - entregar en cada fornada dos conques i sis sellonets petits de tres anses bigarrats als compradors.
 - fer l'obra bona.
 - s'eximeix, però, de les obligacions en cas de malaltia.
- Es prohibeix als cantirers:
 - tocar els forns un cop cuites les peces sense la presència dels compradors.
 - coure l'obra crua fins el febrer vinent i, en aquest cas, donar-la cuïta als compradors.
 - vendre l'obra que hauran treballat pel seu compte fins passats tres mesos del concert.
- Els cantirers tindran dret a fer l'obra per a ús propi però no per a vendre ni donar.

El terriser Josep Font tornejant un silló al seu taller de Verdú.
(Fotografia: Oriol Saula.
Arxiu fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell)

- Es determinen les obligacions dels compradors:
 - rebre les peces i pagar-les en els obradors.
 - deixar a cadascun dels cantirers cent rals cada any.
 - pagar el preu establert per a cada peça.
- S'estableixen unes disposicions addicionals:
 - s'obliga a entrar en aquest concert a qualsevol mestre oficial cantirer que vulgui instal·lar-se a la vila.
 - es disposa contra el cantirer que marxi de la vila de privar-li de treballar si no és a una distància prudencial.

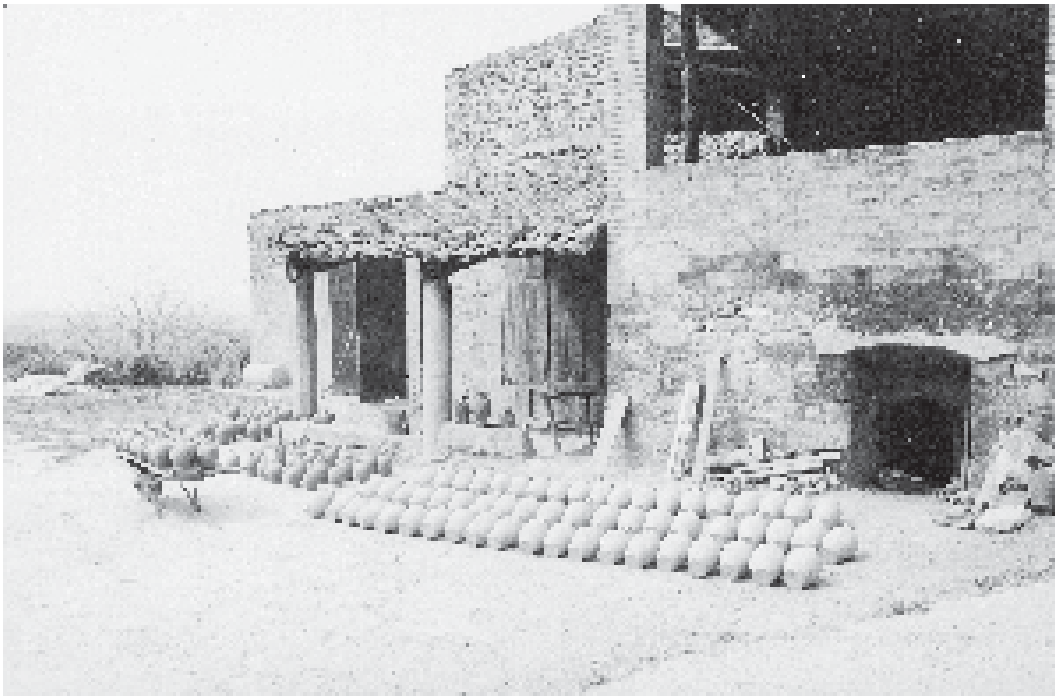
Aquest sistema, establert en base al contracte de venda o arrendament, suposa notables avantatges per a les dues parts. Així, els cantirers es deslliuren de la necessitat de comerciar la seva producció i asseguren, alhora, uns ingressos constants en un període de quatre anys. Circumstància que els permet concentrar tots els seus esforços en la producció. D'altra part, els compradors aconseguixen el monopoli mitjançant el control de la producció i el comerç. Totes aquestes apreciacions incidiran favorablement en la protecció de l'ofici i, sens dubte, reforçaran el pes específic dels ceramistes en l'economia de la vila.

Establertes les condicions de treball, caldrà descriure diferents aspectes que determinen la figura del cantirer verduní a l'edat moderna: el col·lectiu professional, la producció de peces, la dedicació i la seva ubicació en la vila.

El nombre de cantirers progressa notablement des del segle XVII. En els segles anteriors no es coneix el nombre de persones dedicats a l'ofici, però es pot preveure unes xifres sense gaires fluctuacions. És a partir de l'establiment de la confraria quan es detecta un increment progressiu dels cantirers, conseqüència directa de la normalització i regulació de l'ofici. Així, a l'any 1605 hi consten 11 cantirers, xifra que es veurà amplament superada l'any 1669 amb 21 associats. Gairebé mig segle després no s'han produït canvis, totalitzant, l'any 1716, 19 membres. A banda del nombre de cantirers un altre aspecte important de l'ofici és el seu caràcter familiar. Sovint el negoci era traspassat de pares a fills, era conduït per germans i les aliances matrimonials estaven orientades a mantenir l'estatus professional. A més la confraria ofería una protecció especial als orfes de pares cantirers, facilitant l'aprenentatge de l'ofici. Les diferents llistes de cantirers que revelen els documents denoten la persistència d'alguns cognoms en l'esdevenir del temps que ratifiquen aquestes apreciacions (Quadre 1).

Any 1605	Any 1669	Any 1716
Martí Borell	Joan Ramon Sambola	Llorenç Sambola
Antoni Quastelo	Vicent Sambola	Jaume Sambola
Jaume Porta	Cosme Guixar	Joseph Sambola
Pau Stalella	Joan Guixar	Andreu Guixá
Francesc Bosch	Cosme Guixar	Flavià Guixá
Francesc Duxin	Roch Minguell	Vicens Queralt
Tomas Porta	Pere Antoni Corretger	Emanuel Pellisser
Bernat Borel	Flavià Corretger	Salvador Bonet
Andreu Farer	Jaume Rialp	Magí Sambola
Miquel Esbert	Andreu Nicasi	Joan Corretgé
Salvador Estalella	Martí Ramon	Joan Pont
	Magí Sambola	Joseph Guixá
	Joan Queralt	Pau Rialp
	Vicent Ferrer	Joseph Nicasi
	Joseph Porta	Joan Josa
	Joan Porta	Llorens Artus
	Llorens Estalella	Emanuel Mangela
	Joan Lleonart	Francisco Molné
	Joseph Artus	Emanuel Guixá
	Isidro Sambola	
	Jaume Martí	

Quadre 1.
Relació nominal de cantirers en tres seqüències cronològiques. (Fonts: Arxiu parroquial de Verdú, volum miscel·lani, núm. 2, doc 27; APV, volum miscel·lani, núm. 2, doc. 110; Arxiu Històric de Lleida, Cadastre, 1716).

Sillons abans de ser carregats al forn de Josep Font de Verdú per la seva cocció.
(Fotografia: Oriol Saula. Arxiu fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell)

El terrisser Josep Font al seu taller de Verdú.
(Fotografia: Oriol Saula. Arxiu fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell)

Quadre 2.

Relació de cantirers, dies de treball anuals i els seus guanys. (Font: AHLL, Cadastre, 1716).

CANTIRER	DIES	GUANYS (en sous)
LLORENÇ SAMBOLA	120	960
JAUME SAMBOLA	130	1040
JOSEPH SAMBOLA	120	960
ANDREU GUIXÀ	80	640
FLAVIA GUIXÀ	120	960
VICENS QUERALT	80	640
EMANUEL PELLISSER	80	640
SALVADOR BONET	80	640
MAGÍ SAMBOLA	130	1040
JOAN CORRETEGÉ	120	960
JOAN PONT	100	800
JOSEPH GUIXÀ	120	960
PAU RIALP	120	960
JOSEPH NICASI	130	1040
JOAN JOSA	130	1040
LLORENS ARTUS	70	560
EMANUEL MANGELA	130	1040
FRANCISCO MOLNÉ	70	560
EMANUEL GUIXÀ	80	640

Quadre 3.

Relació de forns amb expressió dels seus propietaris, la descripció, la ubicació i el seu valor (Font: AHLL, Cadastre, 1716).

PROPIETARI	DESCRIPCIÓ	UBICACIÓ	VALOR
JAUME SAMBOLA	corral amb forn per a coure cantirs	carrer Nou	20
JOSEP SAMBOLA	corral amb forn per a coure càntirs	carrer Amargorell	40
JOSEP GUIXÀ	corral amb forn per a coure càntirs	prop del pou del gel	20
LEOCÀDIA PELLICÉ	corral amb forn per a coure càntirs	camí de Sant Miquel	15
JOSEP NICASI	corral amb forn per a coure càntirs	pati de la Bassa	20
FLAVIÀ GUIXÀ	corral amb forn per a coure càntirs	carrer de Sant Miquel	20
EMANUEL MANGELA	corral amb forn per a coure càntirs	carrer de Sant Miquel	12

La producció de ceràmica d'aquesta època és variada, encara que no es coneix amb suficient profunditat¹. Malgrat això s'ha constatat a partir de l'anàlisi documental un ampli ventall de peces: càntirs grans, mig càntirs, sellons mitjans, sellons petits, pitxells, ambúrries, ribells, conques, ... Una peça molt particular que apareix esmentada és el sellonet petit de tres anses bigarrat, del qual, fins ara, s'ignorava la seva existència². Un altre punt a destacar és la menció a la ceràmica negra que es fa en una ordnació de l'any 1605 en què es prohibeix vendre càntirs negres a persones fora de la confraria³.

Un altre aspecte important que s'ha de determinar és el temps de dedicació del cantirer al seu ofici. No es pot parlar ni de bon tros d'una dedicació exclusiva a la seva feina. L'ofici de cantirer es relega a un segon pla, és a dir, que es treballa en el temps que no hi ha feina al camp. Així, es podria parlar d'un perfil de pagès-cantirer. El temps que dediquen aquestes persones a l'ofici s'avalua al voltant de cent dies anuals i amb uns guanys valorats en vuit sous diaris. En el quadre 2 es mostra quina era la dedicació l'any 1716.

La localització física dels obradors en la vila varia en funció de l'època i com a conseqüència del creixement demogràfic. Des del segle XV, els cantirers s'instal·len arbitràriament, però fora del casc antic. Així, els obradors proliferen pel barri del Raval, essent el nucli central el conjunt dels carrers Nou, Margorell i Aurora, abans ja conegut per Canterers⁴. Posteriorment, la pressió demogràfica i el creixement natural de la vila incideixen directament en el canvi de l'espai vital dels cantirers. El risc d'incendi que comporta l'ofici obliga a instal·lar els obradors i els forns fora del nucli de població, bàsicament concentrats en el carrer de Sant Miquel o dels cantirers. Aquesta tendència ja es veu reflectida en el cadastre de 1716 (Quadre 3).

**Cantirers de Verdú a
començament
de segle.**

(Col·lecció particular
Estrella Amigó)

En base a tot el descrit es podria dir que a l'edat moderna el cantirer verduní desenvolupa el seu ofici amb unes determinades condicions de treball, establertes a partir de la fundació de la confraria i dels pactes resultants de la venda de la seva obra, que configuraran el perfil de l'ofici en diferents àmbits. El col·lectiu de cantirers progressa a començaments de segle i es manté després al voltant dels vint integrants, moltes vegades formant veritables nissagues. Però la dedicació dels seus membres a l'ofici no és exclusiva, compaginen, en molts casos, la feina del camp amb l'elaboració de cànirs. D'altra banda, la producció de

peces és força variada i es fa en obradors situats fora del nucli de població. Sota aquestes premisses l'ofici creix en els segles XVIII i XIX i es redacta, l'any 1841, el reglament de la Unió de Cantirers⁵, que té el seu fonament en les ordnacions de la confraria de Sant Hipòlit. Aquest reglament serà bàsic en l'esdevenir de l'ofici fins els nostres dies. Malgrat tot, caldrà a partir d'ara aprofundir en cadascun dels aspectes plantejats per a conèixer millor l'ofici des de diferents vessants, i en el moment fonamental que s'estructura i s'estableixen les bases del futur dels cantirers.

Apèndix 1. 1605, 25 de març. Establiment i ordinacions de la confraria de Sant Hipòlit. Arxiu Parroquial de Verdú, volum miscel·lani, núm. 2, doc. 27.

Als 25 de mars de 1605 forem aguntats nosaltres los quantares en quasa de M^o Barnat Pou en la villa de Verdu confreres del glorios Sant Ramon de Peniafort confreres

Primo Marti Borell capita
Antoni Quastelo
Jaume Porta
Pau Stalella
Francesch Bosch
Francesch Duxin
Tomas Porta
Bernat Borel
Andreu Farer
Miquel Esbert
Salvador Estalella

Avem determinat nosaltres los quantares lo seguent Primo que se a de fer festa lo dia de Sant Ipolit a 13 de Agost i se a de fer lo ofici conforme esta ordenat so es misa i totes les ores canoniques i aso sos pena de vint sous aplicados a dita confraria no toquant al dret del señor.

Item mes ordenam nosaltres damunt dits cantarers que si aquas un jove del ofisi estaven aquasa de ningun cantarer i li avie bestreit ninguns dines per ses nesitats que sie obligat que si sen anave que sie hobligat si trevalave ab quasa de altre menestral que lo que [guani ara] que sie obligat en pagar la mitat al dit deuto ab tal que sie notori a lamo de la quasa aont trebalava i aquel tal que sie obligat en avisar a tots los altres cantares i qui tal no denunciara que sia obligat de pagar trenta sous.

Item mes se a determinat que ninguna persona pugue fer forn en dita villa que no sie asentada en la confraria i pasada per examen de dit ofisi ni parar botiga si no son los dits menestrals canteres i aso en ban de deu liures aplicados a dita confraria noto quant al dret del señor sempre que sie menestral i pasat per lo examen de dit ofici.

Item mes que ningun ome de la vila puge vendre ninguna manera de cantes negres fets en dita villa que no sie pasat per examen i si aquas no u denuncia lo queu veura que sie de dit ofisi que caige en ban de sinch sous aplicadors a dita confraria tambe la [...] com lo altre.

Item volen los demunt dits canterers que si aquas i avie un ome delofisi que si te una fornada mix feta o pera fer que tots siam obligats en acabarla y coure la dita fornada si aquas estave malalt de malaltia corporal quada u un dia en fins avant quen sien pasats tots pagant son fornada o tornant lo dia.

Item volem en lo dit capitol que si aquas ningun cantare li manquare sis quargues de lenia coent que al primer que sie obligat en deixarla y i aso en ban de deu sous aplicados a dita confraria.

Item volem que si i avie ningun capitol que no estigue conforme a de esta que sempre que vulam pugam alarga i acursa en dit ofisi.

Apèndix 2. 1669, 8 de gener. Contracte de venda o arrendament de l'obra que produiran els cantierers en el termini de quatre anys. APV, volum miscel·lani, núm. 2, doc. 110.

Universis et singulis humodi seriem inspecturis visuris lecturis pariterque et audituris, attestor indubiamque fidem facio ego Josephus Golterichs presbiter et vicarius perpetuus ecclesia parochialis B. M. villa Verduni Celsonem dios. et [...] auctoritate ordinaria notarius publicum instrumentum cuius tenor iuxta illius aprisiam talis est.

Als vuyt de janer mil siscentos seixanta y nou en la vila de Verdu del bisbat de Solsona. Joan Ramon Sambola y Vicent Sambola son fill, Cosme Guixar major, Joan Guixar i Cosme Guixar sos fills, Roch Minguell, Pere Antoni Corretger y Flavia Corretger germans, Jaume Rialp, Andreu Nicasi, Martí Ramon, Magí Sambola, Joan Queralt, Vicent Ferrer, Joseph Porta, y Joan Porta son fill, Llorens Estalella, Joan Lleonart, Joseph Artus, y Isidro Sambola juntament ab Jaume Martí tots oficials canterers de la vila de Verdu del bisbat de Solsona. Ab molt particular y madur acort de grat venen, ho arrenden a Joan Ferrer y ha Joan Josa pagesos desta mateixa vila, tota la obra que ells dits canterers faran y treballaran en tot lo temps y termini de quatre anys es a saber en los anys mil siscentos seixanta nou, y mil siscentos setanta, y mil siscentos setanta y un, y mil siscentos setanta y dos; La qual venda o arrendament les dites parts entenen fer baix los pactes y condicions següents.

Primerament tots los sobredits canterers deuran en tots los demunt dits quatre anys, abstenirse de treballar, ni fer treballar del dit son ofici, en los mesos janer, febrer y desembre, y asso observaran de tal forma, que fent al contrari, tindran perduda tota la obra que en dits mesos auran treballada.

Item que en los restants nou mesos de cada un dels sobredits quatre anys sols podran treballar y courer, en sos propis forns o en altres iguals o quasi, les fornades següents, es a saber Joan Ramon Sambola y Vicent son fill set fornades, Cosme Guixar mayor y son fill Joan set fornades. Joseph Artus quatre fornades. Isidre Sambola tres fornades. Andreu Nicassi set fornades. Joseph Porta y son fill vuyt fornades. Pere Antoni Corretger sis fornades. Joan Lleonart sis fornades. Roch Minguell sinch fornades. Jaume Rialp sinch fornades. Martí Ramon quatre fornades. Magí Sambola quatre fornades. Flavia Corretger quatre fornades. Llorens Estalella quatre fornades. Joan Queralt quatre fornades. Cosme Guixar menor, a casa del dit Queralt, quatre fornades. Jaume Martí quatre fornades y Vicent Ferrer tres fornades.

Item que cada un dels damunt dits canterers tindra obligacio de tenir feta, cuita, y entregada la sobredita quantitat de obra en los plaços, y diades següents: ço es que en cada un dels demunt dits quatre anys per al dia y festa de Sant Joan de juny; tindran obligacio de tenir entregada als sobredits comprados, de les tres parts les dos de la obra que sels permet fer; y la restant tercera part en cada un any tindran obligacio de tenirla entregada aixi mateix a dits compradors per tot lo mes de novembre. Pero sempre y quant algu o alguns dels sobre dits canterers faltaran a tenir feta la entrega de la damunt dita obra en ninguna de les sobredites diades; perdran en tal cas les fornades que auran faltat a entregar; ço es ques defalcaran o descontaran del numero de aquelles fornades que sels estave concedit o permes; y si acas succeheix que passat lo ultim dia de novembre en

ningun dels dits anys, restara alguna partida de obra en mans o poder de dits canterers, en tal cas, ni los sobredits compradors tindran obligacio de rebre ni comprar aquell ni ells dits canterers la podran vendre; y aixi mateix han concordat que en aver acabat, en cada un any, dits canterers de treballar, coure, y entregar, les fornades que en la conformitat dalt dita los tocara fer; se abstiniran de treballar del dit son ofici en pena de la obra perduda.

Item que dits canterers tindran obligacio de tenir molt ben construïts y apartats los terres a coneguda de dos mestres y faltant en asso podran dits compradors fer adobar y apartar dits terres a costes i despeses de aquell o aquells que faltaran en complir a dita obligació.

Item que los dits canterers tindran obligacio de fer la obra que sera mes a proposit, y que millor convindra fer, segons lo corrent del temps, seguint en asso la voluntat de dits compradors y fentla com y de la manera que als demanaran que la fassen; ço es quels podran obligar a cada un de ells en particular, a fer tota y qualsevol obra que pugue y acostume courerse en sos forns.

Item que tindran obligacio dits canterers en cada fornada, de fer, coure y entregar a dits compradors, dos conques y sis sellonets petits de tres anses bigarrats; y asso sens ningun interes.

Item tindran obligacio dits canterers de fer que tota la damunt dita obra sie bona y rebedora, y no essentho, podran dits compradors fer la judicar per dos mestres, y de faltar o rellenar del valor de la fornada tot lo que diran dits mestres que val menos.

Item es tractat que si algu de dits canterers o per malaltia o per qualsevol altre encontre de sa salut, no podie arribar a fer les fornades que li son permeses; en tal cas no podran dits compradors obliganlo a que les fasse.

Item que no podran dits canterers despres, de aver cuit, tocar ningun forn que noy sien presents los dits compradors sots pena que tantes pessas com y faltaran deuran pagarles al doble de dits compradors. Item que si acas fos que per ninguna causa se llenas lo comers a esta present vila, no tindra força res de aquest concert en tot lo temps que dita privacio de comers durara. Pero lo dia que tornara plenament a tenirlo; aixi mateix tornara a tenir força aquest concert, sens que del temps y termini de quatre anys sen pugue ni degue descontar aquell espai de temps que de comers la dita aurie estat privada.

Item esta tractat que si algun canterer voldra voluntariament anarsen desta present vila, no podra en tal cas treballar ha sis lletgues de Verdu; pero si sen va per estar mal ab la justicia, podra treballar a Lleyda y ha qualsevol altra part tant distant de Verdu com Lleyda; pero no de ninguna manera en ninguna altra part mes prop; sots pena que podrien en tal cas dits compradors en virtut de aquest acte fer lo capturar y posarlo presoner.

Item que les dalt referides fornades deuran dits compradors rebre-les dins los obradors de dits canterers, y segons la taxa o preu que avall se dira pagar lo valor de aquelles ab diner effectiu antes de trauer la obra de dits obradors.

Item que dits compradors en cada un dels dits quatre anys tindran obligacio una sola vegada de bestraurer o deixar cent reials a cada un de dits canterers; la

qual quantitat podran despres dits compradors retenirse igualment de les fornades que aniran entregant dits canterers, des del primer dia de mars, fins a Sant Joan de juny.

Item es tractat que la obra que vuy esta treballada y se trobe esser cruha no podran dits canterers courerla fins al mes de febrer primer vinent, y la que vuy se trobe cuita, la tenen de entregar vuy lo dia present stimada per lo que valdra segons lo preu avall escrit. Item que finits y acabats que seran los quatre anys de aquest present concert, no podran los sobredits canterers vendre la obra que aniran treballant per son compte, fins a haver passat tres mesos; lo qual temps volen dits compradors per a poder acabar de vendre la obra que a sos poders restara.

Item que si en dits quatre anys succeheix lo venir de altra part o añadirse del naturals desta mateixa vila algun mestre o oficial canterer; en tal cas tindran obligacio tots los canterers dalt anomenats, en fer que aquell tal, entre en aquest concert com y de la mateixa manera que ells y son.

Item que podran los dits canterers aver la obra que per a son propi us de ses coses auran menester y asso sens ningun interes. Pero si se li prove a ningun canterer que ell ni ningu de sa casa vengue ni donie la dita obra sens llicencia de dits compradors; en tal cas podran estos, perdre de sa propia autoritat al canterer que tal fara, dos pessas per cada una de les que aura venudes o donades, y asso sens pagarlos. Item que dits canterers preu per preu podran comprar de mans de dits compradors anirant venent a qualsevol persona tant que sien de la vila, com que sien forasters aquells tals que la compraran.

Item que per a que ab tota distinció y claredat constie lo preu ab que los sobredits Ferrer y Josa compradors dal anomenats, deuen pagar en tot los demunt dits quatre anys tota la obra que dits canterers treballaran, couran y los entregaran, se diu y declare especificadament en aquest present capitol com se segueix; es a saber los cantes grans a set dines per cada cante. Los mig cantes a quatre dines y malla per cada mig cante, los sellons mitjans a dos dines y malla per cada un; y los sellons petits a un diner y malla per cada un. La demes obra que acostumen fer dits canterers, y assi nos mencione lo preu della, la deuran pagar dits compradors com i de la manera que entre ells dits canterers se acostume segons lo preu demunt dit ço es que si un sello gran, o es tant com un mig cante, se deu pagar al preu de mig cante, y lo mateix se a de entendre y dir dels pitxells, y amburnies, ribells y qualsevol altra manera de obra, que ja esta cosa es molt acostumada, corrent, sabuda, y mol ben estesa entre tots los oficials canterers.

La obra empero esbroquellada la deuran pagar los dits compradors, als dits oficials canterers segons la sua practica y estil.

Totes les quals y damunt dites coses les dites parts allohen y aproven ab particular promesa de no contravenir a ninguna de elles per causa ni raho alguna, antes a la firmesa y observansa de aquelles respectivament obliguen simul et insolidum tots sos bens mobles e immobles aguts y per aver volent que aquest acte sie fet y allargat ab totes y qualsevols clausules, per a la mayor seguretat de ell, utils y necessaries, y ab totes renunciacions, penes y salaris y aixi ho jurem.

Testimonis de les firmes de tots los damunt dits (menos Jaume Martí, Joan Guixar, Joan Porta y

Vicent Sambola) son Alfonso Prim batlle desta present vila y Marti Morera fadri pages de la mateixa vila. Testimonis de la firma del sobredit Jaume Marti qui lo present acte ha jurat als nou de janer de dit any mil siscents seixanta y nou son Vicent Miralles cirurgia y Joan Sants pages, tots desta vila.

Testimonis de la firma del sobredit Joan Porta qui lo present acte ha jurat al setse de janer de dit any mil siscents seixanta y nou son los sobredits Alfonso Prim y Marti Morera.

Testimonis de la firma del dit Joan Guixar qui lo present

acte ha jurat al vint y vuit de gener de dit any mil siscents seixanta y nou son los sobredits Prim i Morera.

Testimonis de la firma del dit Vicent Sambola qui lo present acte a jurat als deu de mars, mil siscents y setanta son M^o Silvestre Capdevila prevere desta vila y lo demunt dit Alfonso Prim.

Et ut pramissis licet aliena manu scriptis plena indubitata fides ad hibeatur tam in iudicio quam extra ego supradictus Golterichs rogatus et requisitus hic me subscribo meum quo in scripturis artis not. claudendis utor appono. Signum.

Notes

¹ ESCOLÀ, Àngels; BARROBÉS, Eduard: *Aprender a través de la ceràmica negra de Verdú*, Bellaterra, Dolce Fulmine, 1995.

² Segons les apreciacions de Josep Font, distinguit cantirer de la vila.

³ Vegeu l'apèndix 1.

⁴ BOLEDA, Ramon: *Carrers i places de Verdú*, Verdú, Fundació Roger de Belfort, 1994, pàgs. 117-122.

⁵ *Op. Cit.* 1, pàgs. 17-18.